

Kansallisen kalatalousverkoston ohjelma 2023-2028

29.11.2023

1	<i>Kalatalousverkosto</i>	3
2	<i>Tavoite ja tehtävät</i>	3
3	<i>Toimintalinjat</i>	4
3.1	Tehokas ja verkostomainen viestintä	4
3.2	Toimialan yhteistyön edistäminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen	4
3.3	Kansainvälinen yhteistyö.....	5
3.4	Neuvonta ja koulutus	5
3.5	Kalatalousalan kasvua tukevat toimet.....	5
4	<i>Kalatalousverkoston rahoitus ja organisoituminen</i>	5
4.1	Verkoston rahoitus.....	5
4.2	Ohjaava aktivaattori.....	6
4.3	Teemaryhmät	6
4.4	Maa- ja metsätalousministeriö	6
4.5	Ohjausryhmä	6
4.6	Yhteisiä varoja hallinnoiva Leader-ryhmä.....	6
5	<i>Päätöksenteko</i>	7

1 Kalatalousverkosto

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) Suomen ohjelman 2021–2027 yhdeksi tavoitteeksi on asetettu Kansallisen kalatalousverkoston (myöhemmin Kalatalousverkosto) perustaminen. Suomen EMKVR-ohjelman mukaan Kalatalousverkoston tarkoituksena on lisätä valtakunnallisen ja paikallisen tason yhteistyötä sekä kalaleadereiden keskinäistä yhteistyötä, niiden toiminnan alueellista kattavuutta, synergiahyötyjä ja hyvien käytäntöjen levittämistä. Lisäksi Suomen EMKVR-ohjelman viestintästrategiassa on korostettu verkostomaisen viestinnän tärkeyttä ja sen osalta on tunnistettu Kalatalousverkoston keskeinen rooli.

Kalatalousverkoston muodostavat kalaleader-toimijat, jotka käyttävät osan työajastaan verkoston työhön. Kalatalousverkoston toiminta rahoitetaan Suomen EMKVR-ohjelman teknisestä tuesta. Kalatalousverkosto valitsee keskuudestaan vastuuhenkilöt eri tehtäviin, kuten teemaryhmien vetäjiksi tai viestintävastuuseen sekä vastaa tämän ohjelma toteutumisesta.

Kalatalousverkosto edistää toiminnallaan Suomen EMKVR-ohjelman, Kotimaisen kalan edistämishjelman ja vesiviljelystrategian tavoitteiden saavuttamista sekä elinkeinokalatalouden toimijoiden yhteistyötä. Kalatalousverkosto tekee yhteistyötä mm. seuraavien tahojen kanssa:

- Maa- ja metsätalousministeriön elinkeinokalatalousyksikkö
- Suomen Sisävesikalastajaliitto ry
- Suomen ammattikalastajaliitto ry
- Suomen kalankasvattajaliitto ry
- Suomen kalakauppiasliitto ry
- Kalatalouden keskusliitto ry
- Luonnonvarakeskus
- Pro Kala ry
- Kalataloutta ohjaavat ELY-keskukset
- Kalaleadereita hallinovat Leader-ryhmät
- Koulutusorganisaatiot
- Maaseutuverkosto

2 Tavoite ja tehtävät

Kalatalousverkoston tavoitteena on verkostomaisen toimintatavan avulla vauhdittaa elinkeinokalatalouden kehittymistä. Verkoston tavoitteena on alan tiedonkulun ja viestinnän tehostaminen, yhteistyön lisääminen sekä osaamisen kehittäminen.

Kalatalousverkoston tärkeimmät tehtävät ovat:

- kalataloussektorin sisäisen tiedonkulun kehittäminen ja toimijoiden aktivointi tiedotuksessa
- hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen hakeminen ja levittäminen
- yhteistyömahdollisuuksien lisääminen
- sektorirajat ylittävän yhteistyön lisääminen
- Suomen EMKVR-ohjelman, Kotimaisen kalan edistämishjelman ja vesiviljelystrategian vaikuttavuuden lisääminen tiedotuksen kautta
- osaamisen lisääminen ja jakaminen
- EMKVR:stä rahoitettavien kalatalouden innovaatio-ohjelmien viestinnän tukeminen
- teknisen neuvonnan tarjoaminen kalaleader-alueiden ulkopuolisille alueille

Tietoa suomalaisen kalatalouden erityispiirteistä ja hyvistä käytännöistä levitetään EU-tasolla. Samalla kansainvälisiltä foorumeilta haetaan viimeisintä ja käyttökelpoisinta tietoa alan kehittämiseksi.

Kansallisen kalatalousverkoston on tarkoitus olla ketterä ja sopeutuvainen mahdollisiin muutoksiin. Ohjelmassa esitettyjä toimenpiteitä, toimintatapoja ja -malleja voidaan sopeuttaa tarpeen vaatiessa. Verkosto-ohjelman toteutusta tarkennetaan vuosittaisilla toimintasuunnitelmissa.

Kalatalousverkosto toimii ohjelmakauden 2021–2027 loppuun asti, mikäli väliarviointi tukee verkoston työn ja toimintamallin jatkamista.

3 Toimintalinjat

3.1 Tehokas ja verkostomainen viestintä

Kansallisen kalatalousverkoston ydintoimintaa on avoimesti toimivien yhteistyö- ja vuorovaikutusmallien rakentaminen ja ylläpito sekä tehokas viestintä. Näillä toimilla pyritään parantamaan kaiken toiminnan vaikuttavuutta ja tiedon kulkua koko toimijakentässä. Hallinnon viestin tulee kulkea ruohonjuuritasolle ja päinvastoin, ilman merkittävää viivettä viestinkulussa. Toiminnalla tuetaan keskeisten kansallisten ohjelmien kuten Kotimaisen kalan edistämishojelman, vesiviljelystrategian sekä kalatalouden innovaatio-ohjelmien viestintää ja vuorovaikutusta. Viestinnästä vastaava työryhmä käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaisimpia välineitä ja viestintätapoja.

Suomen EMKVR-ohjelman tiedotuksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Se vastaa myös Meri- ja kalatalous -sivustosta, jonne verkosto ministeriön kanssa tarkemmin sovitulla tavalla tuottaa tai välittää sisältöä tarpeen mukaan.

Kalatalousverkoston viestintää koordinoi pysyvä viestinnän teemaryhmä. Viestintä on toimintalinjana muuta toimintaa läpileikkaavasti tukevaa toimintaa. Viestintä- ja vuorovaikutustoimille laaditaan erillinen viestintäsuunnitelma.

3.2 Toimialan yhteistyön edistäminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen

Kalatalousverkosto pyrkii luomaan toimivia ja tarkoituksenmukaisia yhteistyömalleja alan toimijoiden yhteistyön lisäämiseen ja hyvien käytäntöjen levittämiseen. Toimialan sisäisen yhteistyön lisäksi edistetään yhteistyötä muiden toimialojen, kuten muun elintarvike- ja alkutuotannon tai teknologia-alan kanssa.

Kotimaassa ja ulkomailla käytössä olevat tiedot, taidot, hyvät käytännöt ja uudet innovaatiot on saatava tehokkaasti alan käyttöön. Tämä koskee erityisesti teknisiä innovaatioita, mutta myös esimerkiksi uusia liiketoimintamalleja, rahoitusmahdollisuuksia tai tuotantosuuntia. Alalla jo käytettävissä olevaa tietoa ja hyviä käytäntöjä etsitään aktiivisesti. Kerätty tieto kootaan saataville niin, että se hyödyttää koko toimialaa.

Erityinen instrumentti alan kehittämiselle ovat kalatalouden innovaatio-ohjelmat. Kalatalousverkosto toimii kiinteässä yhteistyössä innovaatio-ohjelmien kanssa. Tämä järjestyy joko siten, että innovaatio-ohjelmien ohjausryhmiin tulee aktivaattoriedustus tai siten, että innovaatio-ohjelmien kanssa toimii epämuodollisempi yhdyshenkilö. Näin varmistetaan tiedonkulku ohjelmista kentälle ja päinvastoin. Samalla kentän, varsinkin yrittäjien, kehittämisideat ja -tarpeet tulevat sujuvammin innovaatio-ohjelmien tietoon.

Olemassa olevien hyvien käytäntöjen lisäksi Kalatalousverkosto pyrkii tukemaan yrityksiä ja sidosryhmiä innovaatiokehityksessä ja kokonaan uusien toimintatapojen kehittämisessä sekä niiden käyttöönotossa.

3.3 Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälisessä kalatalouskentässä voi olla toimintamalleja ja uusia teknologisia innovaatioita, jotka voivat olla sovellettavissa myös kotimaan toimintaan. Uusia ratkaisuja tuodaan esille esim. aktiivisen selvitystoiminnan ja kansainvälisten verkostojen avulla sekä osallistumalla kansainvälisiin ja kotimaisiin toimialaa koskeviin tapahtumiin sekä järjestämällä vierailuita ja opintomatkoja.

3.4 Neuvonta ja koulutus

Alaa säätelevä lainsäädäntö ja tukisäännöstö ovat varsin moninaiset ja osin vaikeatulkintaiset. Jotta alan toimijat, erityisesti yritykset, pystyvät täysipainoisesti kehittämään liiketoimintaansa, on niille tarjottava yritysneuvontaa ja teknistä tukineuvontaa erityisesti rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisessä. Paras neuvontatieto ja -taito on usein aktivaattoreilla. Kalatalousverkosto mahdollistaa neuvonnan ulottamisen myös niille alueille, joissa ei ole kalaleader-toimintaa, neuvonnan lomitussjärjestelmän kalaleadereiden kesken sekä aktivaattoreiden erityisasiantuntemuksen hyödyntämisen muualla kuin omalla kalaleader-alueella.

Kalatalousverkosto tarjoaa neuvonnan yleisimmiltä osa-alueilta avointa koulutusta koko maahan ja osallistuu koulutusten järjestelyyn ja markkinointiin.

Kalatalousverkosto osallistuu alan koulutuksen edistämiseen ja kehittämiseen osallistumalla esimerkiksi mestari–kisälli-koulutusten toteuttamiseen ja ohjaukseen.

3.5 Kalatalousalan kasvua tukevat toimet

Suomen EMKVR-ohjelma tarjoaa varsin rajallisen rahoituksen niin määrän kuin soveltuvuudenkin osalta. Alan tehokkaamman kehittämisen mahdollistamiseksi Kalatalousverkosto etsii uusia rahoitusmahdollisuuksia sekä kotimaasta että ulkomailta. Tässä työssä paitsi käytetään aktivaattoreiden työpanosta, myös konsultoidaan eri asiantuntijoita.

Kasvua tukevinä toimina voidaan Kalatalousverkoston resursseja käyttää myös kansallisesti tärkeiksi katsottuihin valtakunnallisiin hankkeisiin, joita ei voida muutoin toteuttaa. Esimerkkejä tällaisesta voivat olla vaikkapa alan koulutuksen levittäminen ja uusien toimijoiden alalle tulon edistämien tai älykkään kalatalouden menetelmien ja välineiden tuottaminen ja lanseeraaminen. Toimien rahoitus suunnitellaan toimien tarkentamisen yhteydessä. Toimien suunnittelu voidaan organisoida joko Kalatalousverkoston omilla resursseilla tai teemaryhmien työskentelynä.

4 Kalatalousverkoston rahoitus ja organisoituminen

4.1 Verkoston rahoitus

Kalatalousverkoston pääasialliset henkilöstöresurssit muodostuvat kalaleadereiden aktivaattoreiden (tai muun kalaleader-henkilöstön) osa-aikaisesta työpanoksesta. Toimintarahaa budjetoidaan vuosittain keskimäärin 13 500 € kalaleader-ryhmää kohden. Ryhmäkohtainen rahoitus voi vaihdella osallistumisen mukaan vuosittain.

Taloudellisena resurssina on verkoston yhteinen vuosibudjetti. Kalatalousverkoston toimintaan varataan keskimäärin 30 000 € /vuosi yhteistä rahaa verkoston toiminta- ja hankintakustannuksiin.

Ministeriö myöntää rahoituksen erillisen hakumenettelyn puitteissa Suomen EMKVR-ohjelman teknisestä tuesta.

4.2 Ohjaava aktivaattori

Kalatalousverkoston käytännön toiminnan hallintaa ja koordinoitua varten aktivaattorien keskuudesta valitaan kalenterivuodeksi kerrallaan ohjaava aktivaattori ja hänelle varahenkilö. Vuosittain varahenkilö siirtyy ohjaavaksi ja seuraavalle vuodelle valitaan uusi varahenkilö. Ohjaavan aktivaattoriparin tehtävä on avustaa Kalatalousverkoston ohjausryhmää tehtävissään ja toimia ohjausryhmän kokouksissa esittelijänä ja sihteerinä. Varahenkilö avustaa ohjaavaa aktivaattoria. Lisäksi ohjaava pari seuraa, että teemaryhmätyöskentely etenee suunnitellusti.

Ohjaavien aktivaattoreiden työpanos on muita aktivaattoreita suurempi.

4.3 Teemaryhmät

Teemaryhmät nimittää ohjausryhmä. Teemaryhmien jäseniksi kutsutaan verkostosta ja sen kumppaneista kyseistä teemaa edustavien tahojen asiantuntijoita. Teemaryhmän toimikausi voi olla koko ohjelmakauden mittainen tai se voidaan nimetä hyvinkin lyhyeksi ajaksi tiettyä tarkoitusta varten. Teemaryhmiä voidaan muuttaa tarpeen mukaan ohjausryhmän päätöksellä.

Pysyviä teemaryhmiä ovat Viestinnän, Älykkään kalatalouden, Rekrytoinnin ja koulutuksen, Neuvonnan ja kasvua tukevien toimien sekä Kansainvälisten asioiden teemaryhmät. Rekrytoinnin ja koulutuksen teemaryhmä edistää Vesiviljelyn mestari-kisälli-toiminnan hankkeistamista valtakunnallisesti.

4.4 Maa- ja metsätalousministeriö

Kalatalousverkoston toiminnasta ja rahoittamisesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Ministeriö asettaa verkostolle ohjausryhmän ja nimittää edustajansa sen puheenjohtajaksi.

Ministeriö avaa kalaleader-ryhmille haun kansalliseen verkostoon osallistumiseksi sekä valitsee siihen osallistuvat kalaleader-ryhmät ja osoittaa kullekin rahallisen osuuden, jonka puitteissa ne voivat osallistua Kalatalousverkoston toimintaan. Ministeriö myös määrittää verkoston yhteiseen käyttöön tulevien varojen suuruuden vuosittain.

Rahoituksen myöntäminen perustuu vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin. Kalatalousverkoston rahoituksen vuosittaisesta kohdentamisesta laaditaan vuosittainen budjetti ja toimintasuunnitelma. Kalatalousverkoston ohjausryhmä käsittelee ja hyväksyy vuosittaisen budjetin ja toimintasuunnitelman. Avustuksen myöntämisestä päättää ministeriö.

4.5 Ohjausryhmä

Ohjausryhmässä on edustus keskeisistä elinkeinokalatalouden järjestöistä, tutkimuslaitoksesta ja Maaseutuverkostosta. Ohjausryhmä voi kuulla muita asiantuntijoita. Ohjaava aktivaattori toimii yhteistyössä varahenkilönsä kanssa ohjausryhmän valmistelijana, esittelijänä ja sihteerinä.

4.6 Yhteisiä varoja hallinnoiva Leader-ryhmä

Kalaleader-ryhmiä hallinnoivat Leader-ryhmät valitsevat keskuudestaan yhden ryhmän, joka hallinnoi ministeriön verkoston yhteiseen käyttöön määrittämää rahoitusta koko ohjelmakauden ajan. Yhteistä rahoitusta hallinnoivan Leader-ryhmän tehtävänä on huolehtia yhteisten varojen maksuliikenteestä, talousseurannasta, maksuhakemuksen tekemisestä sekä mahdollisesta käytön raportoinnista. Toistaiseksi tähän tehtävään on valittu Aktion Österbotten.

5 Päätöksenteko

Kalatalousverkoston toiminnan ohjaamisesta vastaa ohjausryhmä. Se hyväksyy mm.

Kalatalousverkoston ohjelman 2023–2027, tarkemmat vuosittaiset toimintasuunnitelmat sekä viestintäsuunnitelman. Myös teemaryhmien toiminnasta ja ohjauksesta päättää ohjausryhmä.

Kalatalousverkosto toimii itsenäisesti hyväksytyjen ohjelmien ja vuosisuunnitelmien mukaisesti ja raportoi toiminnastaan ohjausryhmälle.